Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0018

De arrestatie van Aleksej Navalny

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de arrestatie van Aleksej Navalny (2021/2513(RSP))

(2021/C 456/12)

Het Europees Parlement,

— gezien zijn eerdere resoluties over Rusland, en met name die van 17 september 2020 over de situatie in Rusland: de vergiftiging van Aleksej Navalny [1],

— gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten,

— gezien de VN-verklaring over mensenrechtenverdedigers, die op 9 december 1998 is aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN,

— gezien het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie, de aanleg van voorraden en het gebruik van chemische wapens en inzake de vernietiging van deze wapens (het Verdrag inzake chemische wapens),

— gezien de grondwet van de Russische Federatie, in het bijzonder hoofdstuk 2, en met name artikel 29, dat de vrijheid van meningsuiting beschermt, en de internationale mensenrechtenverplichtingen die Rusland heeft onderschreven als lid van de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de VN,

— gezien de verklaringen van de voorzitter van de Europese Raad en de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) van 17 januari 2021 en van de voorzitter van de Europese Commissie van 18 januari 2021, naar aanleiding van de detentie van Aleksej Navalny,

— gezien de verklaringen van leiders van EU-lidstaten over de detentie van Aleksej Navalny bij zijn aankomst in Moskou,

— gezien de conclusies van de Europese Raad van 1 oktober 2020,

— gezien het resultaat van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 oktober 2020 en de politieke overeenstemming die bereikt is om beperkende maatregelen te treffen tegen degenen die betrokken zijn bij de moordaanslag op Aleksej Navalny,

— gezien de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in de zaken Navalny vs. Rusland van 17 oktober 2017, Navalny vs. Rusland van 15 november 2018, en Navalny vs. Rusland (nr. 2) van 9 april 2019,

— gezien de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, ook bekend als de Europese Magnitski-wet, die op 7 december 2020 is goedgekeurd door de Raad,

— gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,

A. overwegende dat Aleksej Navalny, een prominente Russische politicus, jurist en anti-corruptieactivist, talrijke corruptiezaken aan het licht heeft gebracht waarbij bedrijven en Russische politici betrokken zijn, meerdere publieke protesten in heel Rusland heeft geleid, en is uitgegroeid tot een van de meest effectieve leiders van de Russische oppositie;

B. overwegende dat Aleksej Navalny een van de grootste uitdagers van de Russische autoriteiten en president Poetin is en met zijn vastberadenheid en moed hoop geeft aan alle Russen die geloven dat hun land vrijheid, democratie, politiek pluralisme en verantwoordingsplicht kan kennen;

[1] Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0232.

Donderdag 21 januari 2021

C. overwegende dat Aleksej Navalny op 17 januari 2021 werd gearresteerd op de internationale luchthaven Sjeremetjevo in Moskou, bij zijn terugkeer naar Rusland vanuit Duitsland, nadat hij een medische behandeling had ondergaan na zijn vergiftiging in Rusland, en dat hem de toegang tot zijn advocaten werd ontzegd;

D. overwegende dat Aleksej Navalny op 18 januari 2021 is veroordeeld tot 30 dagen hechtenis, in afwachting van het proces, tijdens een ongeziene en haastig georganiseerde hoorzitting in een politiebureau, waarbij de advocaat van Navalny niet aanwezig was;

E. overwegende dat ongeveer 70 mensen, waaronder journalisten en aanhangers van Aleksej Navalny die hem stonden op te wachten, zijn aangehouden;

F. overwegende dat Aleksej Navalny met toestemming van de Russische autoriteiten was overgebracht naar Duitsland voor een medische behandeling nadat hij op 20 augustus 2020 was vergiftigd; overwegende dat een gezamenlijk project van een netwerk van onderzoeksjournalisten, onder andere het onderzoeksteam Bellingcat, erin geslaagd is diverse van de bij vergiftiging betrokken daders te identificeren, allen agenten van de geheime veiligheidsdiensten van de Russische Federatie;

G. overwegende dat in het Charité-ziekenhuis in Berlijn werd vastgesteld dat Aleksej Navalny was vergiftigd met een zenuwgas uit de novitsjok-groep van militaire zenuwgassen die door de Sovjet-Unie en de Russische Federatie zijn ontwikkeld, waar alleen de militaire structuren en geheime diensten in Rusland toegang toe hebben; overwegende dat de aard van de vergiftiging is bevestigd door meerdere gespecialiseerde laboratoria in Duitsland, Frankrijk en Zweden, alsmede door de Organisatie voor het verbod op chemische wapens (OPCW);

H. overwegende dat de vergiftiging van personen via het gebruik van zenuwgassen krachtens het Verdrag inzake chemische wapens beschouwd wordt als het gebruik van chemische wapens, en overwegende dat het gebruik van chemische wapens door eenieder onder om het even welke omstandigheden neerkomt op een grove schending van het internationaal recht en internationale mensenrechtennormen;

I. overwegende dat de EU, samen met de internationale partners, er bij de Russische autoriteiten op hebben aangedrongen een diepgaand onderzoek in te stellen naar de moordaanslag op Aleksej Navalny met behulp van een verboden chemisch zenuwgas, om volledige medewerking te verlenen aan de OPCW om te zorgen voor een onpartijdig internationaal onderzoek, en de daders voor de rechter te brengen; overwegende dat er tot op heden niet een dergelijk diepgaand en onpartijdig onderzoek is ingesteld door de Russische autoriteiten en dat Rusland verzoeken om een onderzoek uitdrukkelijk naast zich neer heeft gelegd;

J. overwegende dat de EU, vanwege het uitblijven van een Russisch onderzoek of samenwerking met de OPCW, op 15 oktober 2020 sancties heeft opgelegd aan zes Russische personen en een rechtspersoon die betrokken was bij die misdaad;

K. overwegende dat het feit dat de moordpoging op Aleksej Navalny plaatsvond in de aanloop naar de plaatselijke en regionale verkiezingen in september 2020 in Rusland een zorgelijk licht werpt op de toestand van de democratie, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten in het land;

L. overwegende dat de Russische federale penitentiaire diensten hebben verklaard dat Aleksej Navalny is aangehouden in afwachting van een rechtszitting wegens schending van de voorwaarden van een eerdere voorwaardelijke straf, met betrekking tot de zogenoemde zaak-Yves Rocher, tijdens zijn herstel van de moordaanslag die door de Russische autoriteiten werd beraamd;

M. overwegende dat het EHRM in zijn arrest van 17 oktober 2017 heeft geoordeeld dat Aleksej Navalny en zijn broer Oleg in 2014 in de zogenoemde zaak-Yves Rocher onterecht zijn veroordeeld voor financiële misdrijven en dat de Russische rechtbanken in de zaak "volstrekt willekeurige en kennelijk onredelijke" uitspraken hebben vastgesteld, en dat het de Russische Federatie veroordeelde tot het betalen van meer dan 80 000 EUR aan schadevergoeding en kosten aan de twee broers;

N. overwegende dat Aleksej Navalny al eerder is aangevallen, opgepakt, gearresteerd en veroordeeld om een einde te proberen maken aan zijn politieke en publieke activiteiten; overwegende dat Russische aanklagers en de eerdere politiek gemotiveerde veroordelingen van Aleksej Navalny hebben aangegrepen om hem te beletten deel te nemen aan de Russische presidentsverkiezingen van 2018;

O. overwegende dat de Russische autoriteiten op 18 januari 2021 een nieuwe strafzaak tegen Aleksej Navalny hebben ingeleid wegens fraude in verband met het overmaken van geld naar diverse liefdadigheidsinstellingen;

P. overwegende dat de vrijheid van gedachte en meningsuiting, van vereniging en van vreedzame vergadering als rechten verankerd zijn in de grondwet van de Russische Federatie; overwegende dat de Russische Federatie ondertekenaar is van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het EVRM, en lid van de Raad van Europa, en zich derhalve heeft verplicht tot eerbiediging van de internationale normen en beginselen van de rechtsstaat, mensenrechten en fundamentele vrijheden;

Q. overwegende dat er volgens de vooraanstaande Russische mensenrechtenorganisatie Memorial meer dan 300 politieke en religieuze gevangenen zijn in de Russische Federatie; overwegende dat de EU zich solidair verklaart met alle dissidenten en de Russische bevolking, die ondanks de bedreigingen voor hun vrijheid en leven, en de druk van het Kremlin en de Russische autoriteiten, blijven strijden voor vrijheid, mensenrechten en democratie;

R. overwegende dat de situatie van de mensenrechten en de rechtsstaat in Rusland blijft verslechteren, met stelselmatige inspanningen van de autoriteiten om de vrijheid van meningsuiting te fnuiken, de vrijheid van vergadering te beperken, oppositieactiviteiten te belemmeren, met repressie te reageren op activiteiten die erop gericht zijn corruptie aan het licht te brengen en de activiteiten van het Russische maatschappelijk middenveld te verhinderen;

S. overwegende de schending van het internationaal recht in Oekraïne en Georgië en de moorden en fysieke eliminaties in opdracht van de staat van oppositieleiders, journalisten en anderen, zoals in het geval van Boris Nemtsov, Anna Politkovskaja, Sergej Magnitski en anderen ongestraft zijn gebleven; overwegende dat de betrekkingen met de Russische Federatie een historisch dieptepunt hebben bereikt als gevolg van deze talrijke moordaanslagen door vergiftiging met militaire zenuwgassen of andere methoden, en de weigering om mee te werken in het kader van de rechtszaak over het neerhalen van vlucht MH17;

T. overwegende dat de Europese Unie sinds december 2020 een nieuw instrument tot haar beschikking heeft, namelijk de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, die gericht is tegen personen en rechtspersonen die zich schuldig hebben gemaakt aan, betrokken zijn geweest bij of in verband worden gebracht met ernstige schendingen van de mensenrechten, waar ook ter wereld;

1. dringt aan op de vrijlating van Aleksej Navalny en van alle overige personen die gearresteerd zijn in verband met zijn terugkeer naar Rusland, ongeacht of zij journalisten zijn, medewerkers van zijn team of burgers die hem steunen;

2. veroordeelt ten zeerste de arrestatie van Aleksej Navalny en zijn aanhangers en de politiek gemotiveerde repressie door de Russische autoriteiten waarmee zij te maken krijgen, onder meer door gebruik te maken van het rechtsstelsel; veroordeelt bovendien de aanslag op Aleksej Navalny's leven en vindt het zeer zorgwekkend dat de Russische Federatie steeds minder ruimte geeft aan de politieke oppositie, dissidenten en het maatschappelijk middenveld;

3. veroordeelt het gedrag van de Russische Federatie in de meest krachtige bewoordingen en beschouwt dit gedrag als ongepast voor een lid van de Raad van Europa en de OVSE, aangezien dit lidmaatschap de verbintenis inhoudt om de fundamentele vrijheden, de mensenrechten en de rechtsstaat te eerbiedigen, zoals verankerd in het EVRM en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten; spoort de Raad van Europa en de OVSE ertoe aan passende maatregelen te nemen om de door de Russische Federatie gepleegde inbreuken op verbintenissen die ze is aangegaan te evalueren;

4. herinnert eraan dat de detentie van politieke tegenstanders indruist tegen de internationale verbintenissen van Rusland, en dringt erop aan dat de rechterlijke macht wordt gedepolitiseerd en dat het recht op een eerlijk proces en het recht op toegang tot rechtsbijstand worden gehandhaafd; verzoekt het Comité van Ministers en de lidstaten van de Raad van Europa gebruik te maken van de in artikel 46, lid 4, van het EVRM opgenomen bevoegdheid om bij het EHRM een inbreukprocedure in te dienen tegen de Russische Federatie;

5. verzoekt de Russische autoriteiten een einde te maken aan het lastigvallen, intimideren en onderdrukken van onafhankelijke en dissidente tegenstanders door korte metten te maken met de heersende straffeloosheid die al vele journalisten, mensenrechtenactivisten en oppositiepolitici het leven heeft gekost, en erop toe te zien dat zij hun legitieme en nuttige werkzaamheden kunnen uitvoeren zonder te vrezen voor hun leven of dat van hun gezinsleden of vrienden;

6. is ervan overtuigd dat de moordaanslag op Aleksej Navalny en zijn onmiddellijke arrestatie bij terugkeer in Rusland gericht zijn op het ontmoedigen van verdere blootlegging van ernstige corruptie van het regime en deel uitmaken van een stelselmatige aanpak om hem, de politieke oppositie en andere dissidenten monddood te maken en te elimineren, met name met het oog op de aanstaande parlementsverkiezingen in het najaar van 2021; meent dat het regime door zo te handelen laat zien dat het zijn eigen bevolking minacht, meedogenloos aan de macht probeert te blijven en de bevolking elke kans op democratie en vrijheid ontneemt; betuigt zijn solidariteit met de democratische krachten in Rusland, die zich inzetten voor een open en vrije samenleving;

7. wijst op zijn vaste voornemen om nauwlettend in het oog te houden hoe de lichamelijke en geestelijke situatie van Aleksej Navalny zich verder ontwikkelt en stelt dat de volledige verantwoordelijkheid voor zijn situatie bij de Russische autoriteiten berust;

8. veroordeelt het herhaalde gebruik van chemische zenuwgassen tegen Russische burgers door de Russische Federatie, en wijst erop dat het gebruik van chemische wapens onder om het even welke omstandigheden neerkomt op een laakbaar misdrijf uit hoofde van het internationaal recht, in het bijzonder het Verdrag inzake chemische wapens; herhaalt zijn oproepen aan de Russische Federatie om haar novitsjok-programma volledig openbaar te maken aan de OPCW en de verantwoordelijken voor het misdrijf dat is gepleegd tegen Aleksej Navalny onverwijld ter verantwoording te roepen; dringt er nogmaals op aan dat een internationaal onderzoek wordt ingesteld naar de schendingen door Rusland van zijn internationale verbintenissen op het gebied van chemische wapens;

9. verzoekt de Raad om tijdens zijn volgende bijeenkomsten een actief standpunt over deze kwestie in te nemen en de beperkende maatregelen van de EU ten aanzien van Rusland aanzienlijk aan te scherpen, onder meer door sancties op te leggen aan de personen en rechtspersonen die betrokken zijn bij het besluit om Aleksej Navalny te arresteren en op te sluiten; is bovendien van mening dat er aanvullende gerichte beperkende maatregelen getroffen moeten worden in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten tegen alle personen die rechtstreeks betrokken waren bij of verantwoordelijkheid dragen voor de aanslagen op Aleksej Navalny;

10. dringt er bij de Raad op aan om sancties op te leggen aan Russische oligarchen die banden hebben met het regime, alsook aan vertrouwelingen van president Poetin en mediapropagandisten die activa bezitten in de Europese Unie en vrij naar de lidstaten mogen reizen; is van mening dat deze sancties ook voor hun onmiddellijke familieleden moeten gaan gelden; vindt dat de Europese Unie niet langer mag openstaan voor Russische rijkdom van onduidelijke herkomst;

11. verzoekt de EU en de lidstaten een nieuwe strategie te ontwerpen voor de betrekkingen van de EU met Rusland, gericht op een betere ondersteuning van maatschappelijke organisaties, en die de democratische waarden, de rechtsstaat, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten bevorderen; verzoekt de EU en de lidstaten om een kritische evaluatie van de samenwerking tussen de EU en Rusland in het kader van diverse platforms op het gebied van buitenlands beleid en projecten als Nord Stream 2, die de EU met onmiddellijke ingang moet stopzetten;

12. roept de Russische regering en de Doema op het wettelijk kader voor verkiezingen en de wetgeving inzake buitenlandse agenten en ongewenste organisaties te herzien om pluralisme en vrije en eerlijke verkiezingen overeenkomstig internationale normen te bevorderen en een gelijk speelveld voor oppositiekandidaten te creëren; eist dat de Russische regering alle democratische partijen gelijke toegang en gelijke kansen garandeert tijdens de komende verkiezingen voor de Doema, aangezien niet-registratie van partijen een misbruik van de registratieprocedure is dat politieke concurrentie en een pluralistische democratie onmogelijk maakt; onderstreept dat het Russische regime en de Belarussische dictatuur steeds meer overeenkomsten beginnen te vertonen qua houding en tactiek; is van mening dat beide regimes de steeds luider wordende roep om verandering vanuit de bevolking vrezen, en daarom kiesbedrog als een voor de hand liggende politieke oplossing zien;

13. betreurt dat Aleksej Navalny geen toestemming zal krijgen om de Commissie juridische zaken en rechten van de mens van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa (PACE) toe te spreken, zoals gepland stond voor 19 januari 2021, terwijl de Russische parlementaire delegatie onlangs toestemming heeft gekregen om opnieuw deel te nemen aan deze vergadering;

14. herhaalt zijn oproep aan de Europese Dienst voor extern optreden en de lidstaten om de mensenrechtensituatie in de Russische Federatie nauwlettend te blijven volgen en verzoekt de EU-delegatie in Rusland en de ambassades van de lidstaten de rechtszaken waarbij maatschappelijke organisaties, politici van de oppositie en activisten betrokken zijn, waaronder de zaak van Aleksej Navalny, te blijven volgen; dringt er bij de EU op aan meer steun te verlenen aan Russische dissidenten, niet-gouvernementele en maatschappelijke organisaties, en onafhankelijke media en verslaggevers;

15. verzoekt de EU-lidstaten hun Ruslandbeleid te coördineren en in de bilaterale en multilaterale fora met de Russische autoriteiten met één stem te spreken; benadrukt bovendien dat de EU gebruik moet maken van de wisseling van de regering in Washington om de trans-Atlantische eenheid te versterken met het oog op de bescherming van de democratie en de fundamentele waarden tegen autoritaire regimes; herinnert eraan dat het Parlement de Russische bevolking bijstaat in haar streven naar fundamentele vrijheden, mensenrechten en democratie;

16. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, alsmede de President, de regering en Doema van de Russische Federatie.